

DIPUTACIÓN PERMANENTE

DEL H. CONGRESO DEL ESTADO DE CHIHUAHUA

PRESENTE:

LOS SUSCRITOS, NAPIREGA JU TAMOJE DIPUTADOS YE USANSI MAKÓY USANI LEGISLATURA YE KALA CONGRESO DEL ESTADO, NAPI JU YE SUWABIGA PARLAMENTARIO DE PARTIDO ACCIÓN NACIONAL, ECHI NIWIGA YE ARTICULOS USANSI MAKÓY NÁO TARALIÁMI OKUA, LI USANSI MAKÓY OSA NAÓ TARALIAMI BILÉ YE CONSTITUCION POLITICA DEL ESTADO DE CHIHUAHUA, LI YE ARTICULO BILE CIENTO USANSI MAKÓY KICHAÓ TARALIÁME BILÉ YE LEY ORGANICA NAPI ANI, ALI IYENALI NAI REPA TRIBUNA NATIGA YE NIJIBÓ BILÉ NOCHALI ECHI REWÉAMI DECRETO NAPI KLA NIMÁ, LI TAMOJEKO ANI CHECHPO JARE NAMUTI, ECHI TAMOJE NIWÁLA CONSTITUCIÓN NAI MULIPI, LI ECHI LEYES CHECHÓ JARE LEYES, LI NAPIREGA KALA NIMA PIRI NAKIWÁA YE ESTADO, LI RAICHÁBO BILÉ NAPI NEWÁBO BILE KUMI WILIMÉA NAPI ECHI NAKURAMI PAGOTAMI MUCHIMA ECHI NULÁMA YE PODER JUDICIAL, NAPI KALÁ NAKURIMA YE NOCHÁLI NIWÁLA YE EWELI IGAWAMI NAPI NOKIMÉA KALÁ NEWAYA YE DERECHO NAPIREGA UMERIBO NIWA YE JUSTICIA YE SUWABIGA POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS. LI ECHI CHECHÓ JARE:

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

YE OKUA BAMIBALI NAPI NÓKIWA NOCHALI NEWÁYA CONSTITUCIONAL YE USANSI MAKÓY USANI LEGISLATURA, YE PODER LEGISLATIVO NEWARÁMI WEKANÁTAMI REFORMAS LI NAPI KALA MACHIGA ENARAMI YE CONSTITUCIONAL LI WEKANÁTAMI LEYES YE ENTIDAD, ECHI NERA YE DERECHOS YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, ECHI A BILÉPI NAPI ANIRUÁMI NILI YE PERIODICO OFICIAL DEL ESTADO YE DECRETOS NERA, MALI CIENTO MAKÓY OKUA/OKUA MILI MAKÓY KIMAKÓY, USANI CIENTO USANSI MAKÓY MALI/ OKUA MILI OSA MAKÓY LI USANI CIENTO OSA NÁOSA MAKÓY OSA NÁO/ OKUA MILI OSA MAKÓY YE MECHA MARZO LI BAMIBALI OKUA MILI OSA MAKÓY, LI ECHI WE REPÁBE NIMA YE CONSTITUCIÓN POLITICA DEL ESTADO DE CHIHUAHUA, YE LEY ORGANICA DEL PODER JUDICIAL, LA LEY ORGANICA DEL PODER EJECUTIVO, LI YE LEY DERECHOS NAPI NIWÁLA JU YE POBOLOS RALAMULIS LI YE LEY ESTATAL ELECTORAL, SUWÁBIGA NAPI TAMÓJE PERE, LI ECHI NERA NAPIREGA NEWÁBO YE DERECHOS MAÁ ENERUÁMI CHABÉ YE LEGISLACIÓN FEDERAL LI YE TAMÓJE NIWÁLA NORMAS NAI MULIPI NIRUÁMI, NEWÁBO YE NAPI KÁLA NIMA SUWABIGA ECHI EWELI SILIÁMI YE GOBIERNO NAPIREGA NOCHÁMA, ONEGA, LITIBUPÓ LI KALA UMERIMAYE JUSTICIA NEWÁYA ECHI PAGOTAMIS AMINA POBOLOS KIYA JONISA PEREÁMI YE ESTADO

NAPI WÉA NEWÁLE YE NAKURÁMI ECHI RALAMULI LI YOLI RAICHAMI NAPI TRADUCTORES ANELIWÁ MACHIÁMI YE CHU REGA PERE LI OMAWÁMI JU, LI NAPI RAICHALI NEWÁLIWA YE JURISDICCIONAL; LI YE, KULIWÁMI NEWARUÁMI, NATA RUI NAPI NEWÁBO BILÉ KALI KUMI MUCHIMA JARE NAKURÁMI YE RALAMULI YOLI RAICHÁMI KALÁ, NAPIRÉGA YE BILÉ NIMÁ ECHI PODER JUDICIAL YUGA NOCHÁMI NAPI MUCHIMÁ ECHI MUKI LI REJÓY RALAMULI KALA MACHIÁMI YE NOCHÁLI NERA, ALI MÁA JARE MUCHISA KÁ, NAPI ALI NEWALÉLIWA BILÉ RAICHALI NIRUÁCHI ECHI KALÁ MACHIAMI CHU ANI YE MATERIA NERA, LI SIMÉA PEÉ KULIPI BAYESÚA, CHU REGA OLIWA JIPÉ CHABE JONISA, LI ECHI JARÉ AYENA CHÓ BENEÁMI JU RALAMULI RAICHA, ECHI BALLELIWÁ A LIKÓ KE TASI MACHIÁMI JU ECHI KÓ YE MATERIA NERA INÁMIÁ NAPI JITI WÉ BILÉ ABOGADO NERA MACHIÁLA NAKI ECHI RAICHALI JARÉ NAMUTI, LI CHU REGA NEWÁBO YE OSILI NAPIREGA KALÁ NATEÁMI NIMÁ, LI NAPI CHU REGA NATALI NEWÁMA YE BILÉ JURISDICCIONAL.

YE NAPI NEWÁRUAMI ECHI ANIRUÁMI YE OSILI DECRETO, CHOTÁLI CHU RIKÓ JONISA NATEÁMI JU YE NAPI ANIÁMI JU YE LEY, LI ECHI REGÁ, YE ISELIKÁME JU NAPI ANILI YE IWERLI NIMÁ YE WÉ SAPUÚ, SUWÁBIGA NAPÁWIKI, LI ECHI NOCHÁLI NEWARUÁMI YE REFORMAS NERA NAPI MAÁ ANILA RÚA, ALI KÓ MAÁ NEWARUÁMI ECHI NOCHÁLI. ALI, YE PODER JUDICIAL DEL ESTADO, NEJÁLI YE NAPI JITI NOCHÁMA WENOMI CHU REGA NISA RÉ, NEWARÁMI YE BAMIBÁLI OKUA MILI OSA MAKÓY YE ECHI BILÉ KALI NAPI MUCHIMÁ YE RALAMULI RAICHÁMI ECHI NAKURÁMI NAPIRÉGA, LI ECHI JARÉ PAGOTÁMI AMINA PACHÁ MUCHUÁMI, LI NEWÁBO YE NOCHÁLI PIRI NEWALÉSA RÉ NAPIREGA KE TASI CHAKÉNA IKIMÉA LI KE TASI MACHI AWÁMA, LI ECHI CHECHÓ JARÉ WEKÁ NAMUTI NAPI KE TASI CHAKÉNA NIMÁ YE DERECHOS YE WEKANATAMI YE NERA PAGOTAMI POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, ECHI NERA YE CHU NOKIWÁ NAPIREGA PERELIWA NAI NAPI WEKANATÁMI PAGOTÁMI PERE, ALI AYENA CHÓ KE TASI KALÁ NERALI YE NAPI CHU REGA PERÉ ABÓY NIWÁLA COMUNIRACHI, NAPI JITE JARE WÉ CHA ANIÁMI JU WENEJAMIÁLE CHU RE KE TASI NAMUTI ISIKA ENASUA, KE TASI MAÁ KALA NEWÁSA CHU REGA ANI ECHI MATERIA PENAL, LI NAPI NOCHALI NERA, LI CHECHÓ JAARE NAPI JU YE MACHIÁMI CHU REGA NEWÁBO YE BILÉ KALÁ MACHIGA SINETIGA WACHIÁ, LI KE TASI UMERI BILÉ NIWIÁ NAPIREGA NIKURIMA YE KALÁ MACHIAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI ECHI BILÉ RAICHALI KAREWALIÁCHI, LI ECHI KE TASI KALÁ IKILI CHAKENA IKIMÉA YE DERECHO WEKANATÁMI NAPI REGA KALÁ UMERIMA YE NIWÁ NAPI ALI NEWÁLE YE JUSTICIA.

LI AYENA CHÓ, YE OKUAMILI OSÁ MAKÓY BAMIBALI, YE COMICIÓN NACIUONAL DE LOS DERECHOS HUMANOS NEJALI YE BILÉ NOCHALI ECHI INCONSTITUCIONALIDAD, NARILI CHU REGÁ RIPILI YE NAI SUPREMA CORTE DE JUSTICIA DE LA NACIÓN ECHI NERA YE RISÚA OLARÁMI YE DERECHOS NAPI KE TASI NEJALI YE RAICHALI NAPI, ECHI PAGOTAMI ABÓY NATIGA NEJEWÁMA, MAÁ KALÁ MÁCHISA KÁ YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS NAI CHIWÁWA PEREÁMI, NSAPI NBEWÁSA RÉ YE H. CONGRESO YE ESTADO CHIWAWA NAPIREGA NEWÁBO YE MEDIDAS LEGISLATIVAS ECHI REGA NATA RUI NAPI NEWÁBO YE BILÉ KALI NAPI MUCHIMA YE NAKURÁMI PAGOTAMIS YOLI LI RALAMULI RAICHÁMI, LI SUWENÁALI ECHI NOCHALI YE INCONSTITUCIONALIDAD OKUA CIENTO BILÉ/ OKUA MILI

OSA MAKÓY, A LI YE NERA,MECHA NOVIEMBRE YE BAMIBALI OKUA MILI OSA MAKÓY,ANILI NAPI YE PODER LEGISLATIVO NEWÁSA RÉ YE CHU REGA NIJBO YE RAICHALI ECHI NOCHALI NAPI ANILI, LI NEJALI MAKÓY OKUA MECHA; KE TASI ECHI REGA NISA KÁ, YE REFORMAS NAPI MAÁ NEWARUÁMI YE OSILI KALÁ NAI KUMI MUCHUWI, LI RIPIMA RÉ YE OSILI KE TASI KALÁ NATEÁMI NERA. CHABÉ´JONISA NIJIRÁMI YE OSILI NAPIREGA KALÁ ANIÁMI YE ECHI SUPREMA CORTE DE JUSTICIA DE LA NACIÓN YE LEGISLATURA USANSI MAKÓY USANI YE CHIWAWA LI NAPIREGA NEWÁBO YE CHUREGA NISA RÉ ECHI RAICHALI NAPI NEJÁBO, LI NAPI KE TASI NAMUTI IKIMÉA YE KALI NAPI NEWÁBO RUA ECHI JITE MEDIDAS LEGISLATIVAS CHAKENA IKIMÉA YE NAPI MUCHIMA ECHI PAGOTAMIS NAKURAMI RALAMULI ALI YOLI KALA MACHIÁMI RAICHIGA LI KE TASI KALLENALI ECHI NOCHALI, ECHI OSILI KE TASI NEWÁYA YE CONTINGENCIA SANITARIA, CHAKENA IKILI KE WEKÁBE MECHA LI SINE KACHI KÁLA NISA CHECHÓ NAWA WILILI NAI NAPI KUMI PERÉLIWA,LI KE TASI UMERÁLI ENA AMINIRA RALAMULIS YUGA; A LI KÓ, MÁ SUWENACHI YE MECHA NOVIEMBRE BAMIBALI OKUA MILI OSA MAKÓY BILÉ, ECHI IKIPI NEJÁLI YE KÁLA RAICHALI ECHI CORTE, ECHI OSILI CHABÉ NEWÁRAMI,LI REWÉLI YE DECRETOS KE TASI CHÓ KÁLA NEWARÁMI TARALIÁMI MALI CIENTO MAKÓY OKUA/ OKUA MILI OSA MAKÓY KIMAKÓY, MALI CIENTO MAKÓY BIKIA/ OKUA MILI MAKÓY KIMAKÓY,USAN CIENTO USANSI MAKÓY MALI/OKUA MILI OSA MAKÓY LI USAN CIENTO OSA NAÓ OSA MAKÓY OSÁ NAÓ/ OKUA MILI OSA MAKÓY.

YE NAPI CHAKENA IKILI ECHI NEWÁYA ECHI JITE YE SUPREMA CORTE DE JUSTICIA DE LA NACIÓN,LI CHU REGA RIPILI ECHI NAPI KE TASI NAKILI YE MEDIDAS LEGISLATIVAS YE DECRETOS NAPI MÁA ANIRUÁMI JU,TAMUJE NIWÁLA YE GRUPO PARLAMENTARIO ANILI CHECHÓ KÁLA NIMA RAICHASUÁ NAI MUCHIGA H. COMGRESO YE ESTADO, NAPI JITI WÉ A MACHIWÁ NEWÁLELIWA BILÉ KALI NAPI MUCHIMA YE NAKURAMI RALAMULI LI YOLI RAICHAMI KALÁ MACHIÁMI ECHI NAPI TANIWÁ YE OSIMÉA LI RÁICHIGA, WEKANATÁMI NIRUÁCHI BILÉ NAKURUÁMI ECHI PAGOTAMI YUGA POBOLOS RALAMULIS, ECHI NATEÁMI NAPI NEJARÁMI KE TASI NAMUTI IKIMÉA,LI AMINABI BINIMÉA ECHI NAKURÁMI, LI CHECHÓ WEKA NAMUTI; LI NIWIMÁ ECHI PAGOTAMIS NAKURÁMI KALÁ NOCHALI SUWÁBIGA NAMUTI, LI MUCHIMAÁ PACHÁ GOBIERNO YUGA NOCHA; LI ECHI NERA , NATARUI CHOTÁMA YE NOCHÁLI FISCAL ECHI BAMIBALI OKUA MILI OSA MAKÓY,ALI KALA NIMÁ KU CHÓTABO ENENIA ECHI NOCHALI NERA NAPI MÁA ANIRUÁMI,LI NAKIWA RÚA NAPI NEJABÓ ECHI RAICHALI LI NEJALI YE WENOMI NAPI JITE SIMASA RÉ ECHI RAICHALI IWERLI NEJÁMA, LI ECHI,LI ABÓY NATIGA ANIMÉA CHU REGA NATA RUI,MÁ NIJISA ECHI PAGOTAMI YE RAICHALI ECHI YUGA POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS NAPI NEWÁBO YE BILÉ KALI ECHI PAGOTAMI NAKURAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI,NAPIREGA NAKURAMI ECHI YUGA YE PODER JUDICIAL.LI ECHI WEKA A NIJIBÓ NAPI RAICHALI,LI RUMÉA RUI NAPI WE NAKIWÁ ECHI NAI NIRULIMA LI NOCHÁBO ECHI YUGA, TIBUPO, ONEGA LI KALÁ NEWÁBO YE DERECHO POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULI, NAPIREGA NIWIMA YE NAKURAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI KALA MACHIÁMI CHU REGA PERELIWÁ LI CHU REGA JU TAMÓJE NIWÁLA WEKA NAMUTI ECHI MÁA OMAWÁLI, LI ECHI

REGA WÉ KALÁ BENÉAMI LI MACHIÁMI, LI NEWÁLIWA YE NAPIREGA KALÁ NIWIMÁA YE DERECHO ECHI NAPI ALI NEWALÉSA YE JUSTICIA, LI NAPI NEJALI YE CENSO NACIONAL YE FEDERAL LI ESTATAL YE BAMIBALI OKUA MILI OSAMAKÓY BILÉ YE INEGI, LI YE ETALI YE BAMIBALI OKUA MILI OSAMAKÓY NEJALI YE, ECHI OKUA CIENTO MAKÓY BILÉ MILI BILE CIENTO USANSI KIMAKÓY PAGOTAMIS NAPI PACHA ETA MUCHUWI NAI MEXICO, USANI MILI OSA NAÓ CIENTO OSANÁO KIMAKÓY B(BIKIA MINABIKIA %) ECHI IKI NILI YE POBOLO RALAMULI PEREÁMI, ECHI IKIPI NEJALI YE COMISIÓN NACIONAL YE DERECHOS HUMANOS, ECHI NIWÁLI INFORME OKUA MILI OSA MAKÓY, MUYENALI AMINA OSA NAÓ MILI NAOCIENTO MAKÓY OKUA RALAMULIS NAPI PACHA ETIGA MUCHUWI WEKANATAMI PENITENCIARIAS YE PAIS NIRUÁMI. ECHI RAICHALI MACHIGA RUI NAI NIRUÁMI, ECHI OSILI SINIBI MECHA NIRUÁMI NAPI ANIÁMI JU YE WEKA NAMUTI ECHI CHU REGA NOCHÁBO ECHI NERA PENITENCIARIA WEKANATAMI NIRUÁMI, YE SECRETARIA NAPI KALAÁ TIBUPO YE SUWABIGA PAGOTÁMI, FEBRERO MECHA OKUA MILI OSA MAKÓY BILÉ YE CHIWAWA NIRU OSA NAÓ MILI MINA MALI CIENTO KIMAKÓY OKUA PAGOTAMI NAPI MUCHUWI PACHA ETIGA YE NAPI JU BILE CENTRO NAPI MOÁLIWA YE FEDERALES LI ESTATEALES; LI NATIGA NIJILI YE NAPI MACHIILI YE NOCHALI ECHI JITE YE COMISIÓN NACIONAL YE NEERA DERECHOS HUMANOS OKUA MILI OSA MAKÓY, LI NIRU NAÓ CIENTO NAÓSA MAKÓY PAGOTÁMI AMINA POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULI PEREÁMI LI CHECHÓ JARE BILÉ CIENTO BESA MAKÓY YE POBOLO TEPEHUAN ECHI AYENA CHÓ PACHA MUCHUAMI ETIGA LI ECHI KÓ NERA MUCHUWI WEKA NAMUTI NOKISA ECHI YUGA FEDERAL; LI NEWALI ECHI BILÉ RAICHALI KULIWAMI ECHI ENENIGA YE NEJARUÁMI YE CENSO NACIONAL YE POBOLOS RALAMULI NAPI ETIGA MUCHUWI, LI ANILI WEKA OSA NAÓ POR CIENTO JU YE RALAMULIS NAPI ETIGA MUCHUWI WEKANATAMI PEREÁMI, LI KE TASI NIWÁLA RUI BILÉ NAPI NIKURAMI JU LI MACHIÁMI RAICHA YOLI LI RALAMULI; LI ECHI NAPI RUI LI YE NAKURAMI KALÁ BENEÁMI RALAMULI ECHI NIJI RAICHALI, LI NAPI NIKURIMA LI RUMÉA, YE BAMIBALI OKUA MILI OSÁMAKÓY BILÉ ANI YE MEXICO, LI KICHÁO MILI. MINA MAKÓY BILÉ PAGOTAMI YE POBOLOS KIYA JONISA PEREÁMI MUCHUWI PACHA ETIGA, YE NAPI, OSA NAÓSA MAKÓY MALI, MINA OKUA% (LI NOKI USANI MILI) KE TASI NIWÁLI ECHI BILÉ NAKURAMI NAPI RUMÉA CHU REGA JU, A LI KÓ ECHI AMINA CHIWAWA, NAI LI ECHI YUGA OAXACA, CHIAPAS, PUEBLA, VERACRUZ, LI CIUDAD DE MEXICO LI GUERRERO, ECHI WEKANATAMI PEÉ BILÉ JU WALULA NAPI WEKÁ PAGOTAMIS RALAMULIS MUCHUWI PACHA ETIGA NAI WICHIMOBACHI, LI NAPI ECHI NOCHALI PEÉ KULI CHOTALI NAPIREGA YE MUKI LI REJÓY NAKURAMI KALÁ BENEÁMI NIMA, LI ECHI REGA ANIMÉA NAPI NAKURIMA YE EWELI ISELIKAMI JURISDICCIONALES NAPIREGA KALÁ KUIRIBÓ ECHI PAGOTAMIS LI KIPUMA NAPI ALI TÁLIWA YE BILÉ JUICIO NAPI WEKA REJOÁCHI, YE DERECHO NAPI NIWÁMI NAPI ALI NEWALESA ECHI YE POBOLOS KIYA JONISA PEREÁMI, LI KE TASI CHÓ KALÁ NEWÁLIWA YE ESTADO JITE, KE TASI BICHIWÁLI NEWÁLI YE NAPI MAÁ ANIÁMI JU BILÉNA OSILICHI YE INTERNACIONAL, NACIONAL LI NAI LOCAL.

ECHI WEKANÁTAMI NIRUÁCHI WEKA RAICHALI NAPI KATUÁSA RÉ YE PAGOTAMI ECHI AMINA POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, ECHI NAPI KE TASI NIRU NAKURAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI YE NAPI WEKANATAMI RAICHÁMI NACIONALES MEXICANAS ECHI NAPI NIRU BILÉ RAICHALI KAREWÁLIWAMI JUDICIALES SINERIKACHI KARU IKISÚA, LI AYENA CHÓ JARE TAMÓJE CHIJUNIA RU, KE TASI NAKI NAPI KALÁ KAREWÁBO BILÉ RAICHALI NAPI TANIBÓ JUSTICIA ECHI JARÉ, LI IWERLI JU NAPI NIKURIMA YE NAPI MACHIÁMI ECHI REKACHI NOCHÁMI LI MACHIÁMI KALÁ NIMIGUIÁ YE DERECHOS NERA, KE TASI KALÁ MACHIÁMI CHU REGA JU ECHI TAMÓJE NIWÁLA DERECHOS LI CHU REGA PERE, CHU REGA RAICHAMI JU RALAMTI NERA. LI ECHI YUGA COMISIÓN NACIÓNAL DE DERECHOS HUMANOS (CNDH, OKUA MILI MAKÓY BIKIA) YE NAKURÁMI PAGOTAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI MUCHUWI NAPIREGA, “KUIRIMA ECHI JARE PAGOTAMI RALAMULI RAICHÁMI LI KALÁ MACHIMÉA CHU ANI ECHI CHECHÓ JARE WEKÁ PAAGOTAMI. LI AYENA CHÓ YE NAKURÁMI MACHIÁMI NIMA WE ALÁ RALAMULI RAICHA LI CHU REGA PERE AMINA COMUNIRA RALAMULIS, LI ECHI JU JARE INSTITUCIONES NAPI JULÁMA YE NAKURAMI RALAMULI LI YOLI NERA RAICHAMI NAPI OSILI KAREWALIÁCHI NEWALESÚA”. ECHI NULAMI YE ARTICULO MAKÓY BIKIA YE NAPI ANILI NACIONES UNIDAS YE NERA DERECHOS YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULI, YE ARTICULO OKUA[°] YE CONVENIO BILE CIENTO USANSI MAKÓY KIMAKÓY YE ORGANIZACIÓN INTERNACIONAL YE NOCHÁLI, AYENA CHÓ YE CONSTITUCIÓN POLITICA DE LOS ESTADOS UNIDOS MEXICANOS, YE ARTICULO KIMAKÓY YE NERA LEY GENERAL DE DERECHOS YE RALAMTI NERA RAICHÁLA YE POBOLOS RALAMULIS, LI AYENA CHÓ YE OSIRRUÁMI NAÓ ARTICULO KIMAKÓY YE NAI NIRUÁMI CONSTITUCIÓN, LI ECHI OSIRUÁMI OKUA YE ARTICULO MAKÓY BILÉ YE LEY ESTATAL DE DERECHOS YE POBOLOS RALAMULIS, YE DERECHO ECJI PAGOTAMIS NIWÁLA YE POBOLOS RALAMULIS LI NAPI KUIRIBO ECHI JITE ESTADO SINIBI ECHI YUGA NAKURAMI TRADUCTORES, LI KUIRÁMI NAPI KALÁ MACHIÁMI RALAMLI RAICHAÁLA, LI CHU REGA PERÉ, LI ECHI DERECHO RALAMULI NIWÁLA, KE TASI CHÓ KALÁ NEWÁARAMI JU; LI ECHI, BINÓY COMISIÓN NACIONAL DE LOS DERECHOS HUMANOS, ANILI NAPI NAI DIARIO OFICIAL YE FEDERACION NAÓSA MAKÓY MALI/ OKUA MILI OSA MAKÓY BILÉ, LI ECHI WE MACHIÁMI ANIÁME, ECHI YUGA CHECHÓ JARE ISELIKAMI YE WEKANATAMI MUCHIÁMI PODERES YE NAPÍ NULA FEDERAL LI ECHI ENTIDADES FEDERATIVAS, YE H, CONGRESO YE ESTADO CHIWAWA , LI ECHI NERA, “YE DERECHO ECHI NERA PAGOTAMIS RALAMULIS ECHI BILÉ NAMUTI RAICHALI PENAL, NAPI KUIRIMA BILÉ ECHI NAKURAMI RALAMULI LI YOLI KALÁ MACHIÁMI, TRADUCTORAS LI KUIRÁMI, NAPI KALÁ MACHIÁMI CHU REGA JU TAMOJE RAICHALI LI ECHI OMAWALIÁMI LI CHU REGA PERE TAMÓJE RALAMULI” ECHI KARU OLÁRAMI YE COMISIÓN DE UN DELITO, LI ECHI NAPI WEÉNEGARÁMI NAPI AYENA CHÓ NEWÁLIWA BILÉ OSILI LI SINE RICACHI ETIGA RIPI ECHI KE TASI ETELISA BILÉ NAKURÁMI, LI WEKA PAGOTAMI JU NAPI ECHI REGA MUCHUWI, LI KALA NIKURISA RÉ YE ESTADO ECHI YUGA KAKURÁMI KÁLA BENEÁMI, LI ECHI PAGOTAMIS JARE KE TASI NAMUTI NOKALI, LI JARE AYENA WEKA KARU NOKÁLI, ECHI NIWÁLI JU, LI ECHI REGA YE EWELI IGAWÁMI JURISDICCIONALES NEWÁMA KALÁ TIBUMA YE DERECHO NAPI NIWAMI NIMA YE JUSTICIA NEWALÉSA SINE KACHI; LI ECHI NERA WE NATEÁMI JU

NAPIREGA CHECHÓ SINE ANIBÓA ECHI TARUÁMI LI KALÁ NIMA YE DERECHO MAÁ NEWÁRUÁMI CONSTITUCIONAL LI KALA WACHIÁMI, A LI NAPÍ TAMOJE NÁTALI, LLASA RÉ NAPI ECHI EWELI IGAWÁMI NIKURIMA NAPÍREGA NEWÁBO YE BILÉ KALI ECHI NIWÁLA MUKI LI REJÓY NAKURAMI NAPI KALÁ WILIMÉA ECHI INSTITUCIONES YUGA, LI ECHI SUWENÁSA KÁ, YE ORGANO NAPI NAKIA RUI NIKURIMA YE PODER JUDICIAL, NIKURIMA YE YUGA PAGOTAMIS NAKURAMI YOLI LI RALAMULI RAICHAMI KALÁ MACHIÁMI NAPIREGA ANI YE CHU REGA NEWASARÉ; YE NAKURAMI KE TASI ENISA RÉ PEÉ SINE KACHI, SINIBI MUCHISA LI INAMIA NIMAÁ PIRI RAICHALIWÁ NAPIREGA KALÁ RUYÉMA ECHI OMPAÑERO NAPI PACHA MUCHUÁMI ETIGA YE KARU NOKÁMI; ECHI MÁA KE TASI NAMUTI NOKALI, LI ECHI REGA KUIRIBÓ NAPI KE TASI RISÚA OLABÓ NI NIWIMA SINIBI YE DERECHOS. LI ECHI, MAÁ RIPILI KE NAMUTI NATEÁMI NERA, CHABÉ NEWÁRUÁMI YE DECRETOS MALI CIENTO MAKÓY OKUA/ OKUA MILI MAKÓY KIMÁKÓY, MALICIENTO MAKÓY BIKIA/OKUA MILI MAKÓY KIMAKÓY, USANI CIENTO USANSI MAKÓY MALI/OKUA MILI OSA MAKÓY OKUA LI USANI CIENTO OS NAÓSA MAKÓY OSA NÁO/ OKUA MILI OSA MAKÓY, LI NAPI KE TASI NEWÁBO YE RAICHÁLI YE SUPREMA CORTE DE JUSTICIA DE LA NACIÓN NAPI KAREWARUÁMI YE ACCIÓN DE INCOSTITUCIONALIDAD OKUA CIENTO BILÉ/OKUA MILI OSA MAKÓY, CHECHÓ A SINÉ RAICHALI NIRULI YE NERA NAPI TAMOJE TALI, ABELA YAMIWÁ YE NAPI KALÁ BICHIWÁLI RAICHÁMA YE NAPI NEWÁ LEGISLATIVA ECHI JITE NAPI PEÉ OKUA NIRU LEGISLATIVA LI ECHI WENOMI NAPI NIWAREGA NAI CHIHUAHUA BILÉ KÁLI YE NAKURAMI NIWÁLA NAPI MACHIÁMI KALÁ YOLI LI RALAMULI RAICHAMI KALÁ BENEÁMI NAPI MOÁSA RÉ YE ADMINSTRACIÓN PUBLICA NAPIREGA KALÁ NOCHAMI NIMÁ, LI ECHI AYENA CHÓ NIWAMI NIMÁ ECHI DERECHOS NOCHÁLI NAPI ANI BILÉ LEY, NAPIREGA NAKURIMA YE WE NATEÁMI NOCHALI LI AYENA CHÓ NAKURIMA YE AUDIENCIA PUBLICA ECHI KUIRIMA CHUPI RALAMULI RAICHAÁMI, LI KALÁ KUIRIBÓ ECHI DERECHO NIWÁMI NIMA LI AYENA CHÓ YE JUSTICIA NEWÁBO NAPI ALI JARE NEWÁLESA YE PAGOTAMI POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, LI CHECHÓ BILÉNA KALÁ NIMA NAPI KUIRIBÓ YE NAPI NEJALI YE TARALIÁMI NAÓSA MAKÓY MALI/OKUA MILI OSA MAKÓY BILÉ YE COMISIÓN NACIONAL DE LOS DETRECHOS HUMANOS, NEJARUÁMI YE DIARIO OFICIAL DE LA FEDERACIÓN YE RAWÉ, KICHAÓ ENARACHI MECHA DICIEMBRE BAMIBALI OKUA MILI OSA MAKÓY BILÉ.

A LI, YE JERIGA YASA RÉ NAPI KALÁ KATUÁBO YE RAICHALI YE YUGA PODER JUDICIAL, YE INSTITUTO ESTATAL ELECTORAL LI CHECHÓ JARÉ INSTITUCIONES, ECHI NATALI KÓ ABÉLA KALÁ NEWANILA RUI ECHI NAPI TAMÓJE ANILI, LI ECHI KÓ A KUIRIMA RUI YE EWELI ISELIKAMI ESTATALES, CHU REGA KUIRISA RÉ JARE NAMUTI NEWALÉSA ECHI JITE WENOMI KE RE AYENA CHÓ PIRI NEWALÉSA RE NAPIREGA KALÁ KUIRIBÓ, ECHI POBLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, LI CHECHÓ JARE, NAPI KALA NIWIMA YE DERECHO LI NEWALÉSA YE JUSTICIA.

A LI KO ECHI NERA WE ANILA RUI, CHECHÓ SINE NEWÁBO NAI H. CONGRESO, YE REFORMA YE TARALIÁMI NAÓ YE ARTICULO KIMAKÓY YE CONSTITUCIÓN DEL ESTADO DE CHIWAWA, LI CHECHÓ BILÉ TARALIÁMI PEÉ OKUA YE ARTICULO BESA MAKÓY MALI, LI YE

REFORMA TARALIÁMI MAKÓY BILÉ YE ARTICULO BESA MAKÓY YE NAÓSA OKÓNATÁMI NAPINEWÁLI YE LEY ORGANICA DEL PODER EJECUTIVO DEL ESTADO DE CHIWAWA, LI CHECHÓ BILÉ CAPITULO MAKÓY, LI OKONÁTAMI TITULO YE BEKANÁTAMI YE LEY NIWÁLA ORGANICA DEL PODER JUDICIAL; LI CHECHÓ BILÉ OSIRUÁME NAÓSA YE ARTICULO MAKÓY BILÉ YE LEY DE DERECHOS ECHI POBOLOS RALAMULIS NIWÁLA YE ESTADO CHIWAWA, LI YE CHECHÓ BILE OSIRUAMI YE TARALIÁMI OKUA YE ARTICULO OKUA CIENTO KICHASI MAKÓY OKUA LI YE LEY ESTATAL ELECTORAL YE ESTADO CHIWAWA, ECHI SUWABIGA, ECHI YUGA NEWÁMA ISELIKAMI NAPI YE NOCHALI KALÁ NIMÁ, YE NEWALIWÁ ECHI KALI WÉ A LA ECHI NIWÁLA PAGOTAMI NAKURÁMI RALAMULISNAPIREGA MUIMÉA KALÁ SINETIGA NAPIREGA NOCHAMI ECHI PACHA YE ADMINISTRACIÓN PÚBLICA, A LI KÓ NAPIREGA ECHI JARÉ UMERIMÁ NATÉTIVO LI CHU OLASA RÉ ECHI WENOMI JITE.

JARE RUYEBÓ, ONEGÁ, LI TIBUPO LI KALÁ NEWÁBO YE DERECHO FUNDAMENTAL NAPI MUIMÉA ECHI NEWÁBO JUSTICIA YE PÓBOLOS KIYA JONISA PEREÁMI ECHI KE TASI BUYÉMA, A LI CHU REGA ANI ECHI CORTE INTERAMERICANA YE DERECHOS HUMANOS, "YE IWERLI NIMA NAPI KALÁ TIBÚMA YE ABÓY NATIGA RAICHÁMA LI NOCHÁMA YE DERECHOS HUMANOS, KE TASI SUWÁBA ECHI NAPI BILÉ NIRU NULARUÁMI NORMATIVO NAPI NIJIRUÁMI NAPIREGA IWERLI NIMA; LI YE ESTADO MEXICANOS NIMÁ NAPI KUIRIMA KALÁ NIMA ECHI OSIRUÁMI, LI A BICHIWÁLI, NIMA YE NAPI ABÓY NATIGA RAICHÁMA LI NIWIMA YE DERECHOS(corte idn 1988,35 parr.167)". ECHI MAÁ BACHÁBE NEWÁRUÁMI ANIRUÁMI LI NEWARUÁMI, ANIBÓA RUI YE LEGISLATURA USANSI MAKÓY USANI, YE KULI NEWÁRAMI OSILI ECHI JU,

OSILI DECRETO ANILIWÁMI

SINEWI.- CHECHÓ KALÁ NEWALIWA YE TARALIÁMI NAÓ YE ARTICULO KIMAKÓY YE CONSTITUCIÓN POLITICA DE ESTADO CHIWAWA LI RIPIMA OSIRÚA ECHI REGA:

ARTICULO KIMAKÓY.....

LI ECHI REGA YE ESTADO UMERISA RÉ YUGA ENA SINIBI, ECHI NAKURÁMI UMUGUI LI REJÓY YOLI LI RALAMULI KALÁ RAICHÁMI, KALÁ MACHIÁMI CHU REGA PERÉLIWA AMINA LA SIERRA LI ECHI TAMOJE NIWÁLA JU DERECHO RALAMULI, ECHI NATIGA NEWARÁMI JU YE KALI NAPI KALÁ NEWARÁMI JE PIKA NEWÁLESA RÉ.

OKUA.- CHECHÓ BILÉ TARALIÁMI NEWALI YE OKONATÁMI PEÉ ECHI B LI YE ARTRICULO BESA MAKÓYNMALI; LI ECHI REGA, CHECHÓ BILÉ NEWÁLIWA YE TARALIÁMI MAKÓY BILÉ YE ARTICULO BESA MAKÓY BILÉ LI CHECHÓ NAÓSA, OKONATÁMI YE LEY NIWÁLA ORGANICA DEL PODER EJECUTIVO DEL ESTADO DE CHIWAWA YE LEY ECHI NIWÁLA NAPIREGA RIPIMA ECHI REGA:

ARTICULO BESA MAKÓY MALI. ...

....

A...

B. ...

.....

I....

II....

NAPIREGA KALA'NIMA YE DERECHO ECHI RICENCIA NIMA NAPI NEWÁMA YE JUSTICIA ECHI PAGOTAMIS AMINA LASIERRA PEREÁMI YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS, YE FISCALIA GENERAL YE ESTADO, YE NSAPI NEWÁLIWA YE OSILI MAÁ ANIRUÁMI, ECHI NIJIMA PIRI NEWALÉLIWA NAOIREGA ECHI NIWIMA ,SUWABIGA NOCHALI NAPI NEWÁLE ECHI YUGA NAKURÁMI KALÁ BENEÁMI, LI YE NARISA , LI NEWÁSA YE YUGA NOCHALI ECHI NAKURAMI KALÁ MACHIÁMI.

ARTICULO BESA MAKÓY MALI ALI CHECHÓ NAÓSA,-....

A LI X.-....

MAKÓY BILÉ.-ANIGUPI KÁ NEWABÓ RUI LI YE PODER JUDICIAL YE ESTADO NAPIREGA ECHI YIUGA FEDERACIÓN, Y ECHI YUGA RAICHALI YE JUDICATURA,LI NAPIREGA NAKURIMA YE CHU REGA NOCHÁBO YE BENERIA, YE MATERIA YE DERECHOS LI ECHI PIRI NEWALIWA YE POBOLO LI COMUNIRA RALAMULI, CHU IKIPI KÁ NOCHÁMA RÉ YE DEFENSORIA PUBLICA, LI ECHI YE PAGOTAMI NAKURAMI NAPI CHU IKIPI MUCHIMA NAI INSTANCIA KALÁ NEWARÁMI.

MAKÓY OKUA LI MAKÓY KIMAKÓY.

BEKANÁTAMI.- LI CHAKENA PASIWÁ RUA)YE BILÉ TARALIÁMI OKUA YE ARTICULO MAKÓY USANI YE LEY ORGANICA DEL PODER JUDICIAL DEL ESTADO DE CHIWAWA, YE NAPI ANILI KALÁ NEWÁRAMI YE YUGA SUPREMA CORTE DE JUSTICIA DE LA NACIÓN, YE NOCHÁLI YE INCONSTITUCIONALIDAD OKUA CIENTO BILÉ/ OKUA MILI OSA MAKÓY. A LI AYENA CHÓ,LI CHECHÓ BILÉ TARALIÁMI J) YE TARALIÁMI OKUA A LI YE ARTICULO MAKÓY USANI; LI CHECHÓ BILÉ TARALIÁMI MAKÓY YE TITULO BIKIA, YE CAPITULO OKUA, ANIRUÁMI: YE KALI NAPI MUCHIMAÁ YE PAGOTAMI NAKURÁMI TRADUCTORAS,LI NIWÁMI YE ARTICULOS BILÉ CIENTO KICHASI MAKÓY KICHAÓ QUINKIES,BILÉ CIENTO KICHASI MAKÓY KICHAÓ SEXIES LI BILÉ CIENTO KICHASI MAKÓY KICHAÓ SEPTIES, SUWÁBIGA YE LEY ORGANICA YE PODER JUDICIAL YE ESTADO DE CHIWAWA, NAPIREGA RIPÍMA YE OSILICHI OCHUÁMI:

ARTICULO MAKÓY USANI.

I.

II.

a) A h) ...

i) NAPI CHAKENA KAYENALI.

J) YE KALI NAPI NIWÁÑLA YE PAGOTAMI NAKURAMI INTERPRETES.

BEKANATÁMI

CAPITULO OKUA

...

YE OSILI MAKÓY

YE KALI PAGOTÁMI NAKURÁMI NIWÁLA INTERPRETES

ARTICULO BILÉ CIENTO KICHÁSI MAKÓY KICHAÓ QUINQUIES. YE KALI PAGOTAMI NAKURAMI NIWÁLA INTERPRETES YE NAPI KUIRIMA YE PODER JUDICIAL, KALÁ MACHIGA LI ENIGA NAPIREGA KALÁ NIMA LI NOCHÁMA. NATA RUI NAPIREGA NAKURALI PIRI NEWÁLELIWA RAICHIGA LI OSAGA, LI YE NAPI INSTITUCIONES YE NAPI UMERI NAMUTI NEWAYA ECHI NAKURÁMI YE JUSTICIA NÉRA NAPI KALÁ NEWÁMA YE DERECHOS YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULIS. LI ECHI NERA, ECHI YUGA JARE PAGOTAMIS KALÁ MACHIÁMI RALAMULI RAICHÁSA YE NAI NIRUÁMI, BILÉ KALA MACHIÁMI CHU REGA PERELIWA AMINA LA SIERRA LI ECHI OMAWALIÁMI, LI AYENA CHÓ NAPI NAKURIMA YE KÁLA BENÉAMI ECHI PAGOTAMIS NAPIREGA ABÓY NATÁMA YE NOCHÁLI NERA. LI ECHI REGA KUIRIMA ECHI PODERES YE ESTADO LI CHECHÓ JARE ISELIKÁMI YE ENTIDAD FEDERATIVA, LI ECHI NEWARUÁMI NEJÁLI ECHI YUGA NAPI NOKAA NEWAYA, ECHI KE TASI MACHIBÓA CHU REGA NIMA JURIDICAS ECHI NERA PAGOTAMIS YE POBOLOS LI COMUNIRA RALAMULI, LI NOCHÁMA ECHI YUGA NAKURAMI INTERPRETES KALÁ BENEÁMI, CHU REGA NISA RÉ. ARTICULO BILE CIENTO KICHASI MAKÓY KICHÁO SEXIES. LI YE KALI ECHI NIWÁLA PAGOTAMI NAKURÁMI LI INTERPRETES ECHI ANIMÉA YE CONSEJO NAPIREGA KALÁ KAYENAMA ECHI NOCHÁLI, AYENA CHÓ JAWÁBO RUI JARE ECHI NAPI MUCHIMAÁ JARÉNA YE JAWI DISTritos JUDICIÁLES NAPI NEWALÉSA RÉ, KALÁ BICHIWÁLI NIUMA NAPI OSIRUÁMI JU ECHI LEY JITE NAPIRÉGA NIMÁ YE ARTICULO BILÉ CIENTO KICHASI MAKÓY KICHÁO SEPTIES. YE CENTRO NAPI MUCHUWI NAKURÁMI INTERPRETES LI NOCHÁMA ECHI NAPI IKI ABÓY NATALI NEWÁSA LI ANIMÉA YE CONSEJO, LI NIWISÁ RÉ JARÉ PAGOTAMI ECHI NAKURÁMI YE INTERPRETES NAPI IKIPI NEWÁLE, NAÓSA.- CHECHÓ BILÉ TARALIÁMI NAÓ YE ARTICULO MAKÓY BILÉ YE LEY DE DERECHOS YE POBOLOS LI COMUNIRA YE ESTADO DE CHIWAWA, LI RIPIMAÁ NAPIREGA A ENARI:

ARTICULO MAKÓY BILÉ

.....

.....

LI ECHI NERA,ANIMÉA LI SINIBI BAMIBÁLI RAICHÁBO ECHI WENOMI JITE NAPI UMERIMA YE ORGANO KALÁ NEWAEUÁMI ECHI YUGA PAGOTÁMI NAKURAMI YE INTERPRETES,LI NEWÁMA YE NOCHÁLI NAPI NAI ANI YE LEY.

MALISA.- LI CHECHÓ BIKIA TARALIÁMI YE OKONATAMI YE ARTICULO OKUACIENTO KICHÁSI MAKÓY OKUA LI YE LEY ESTATAL ELECTORAL YE ESTADO YE CHIWAWA, LI RIPIMA YE OSIRUÁMI ECHI RÉGA:

OKUACIENTO KICHÁSI MAKÓY OKUA .-

BILÉ)

OKUA).....

.....

LI ECHI NOCHÁLI YE PIRI NOKISA RÉ,ECHI YUGA PAGOTAMI,
LI YE ANISA RALAMUNLI NEJE , ECHI ORGANO AYENA CHÓ KALÁ NEWÁMA LI NIWIMA ECHI BILÉ KUIRÁMI ECHI PAGOTAMIS, RALAMULIS KALÁ BENÉAMI KUMI NAKURISA RÉ.ECHI NERA YE OKUA UPAMI SIRÁMI,LI ECHI WÉA UMERI NAKURÁMI YE NAPI MUCHUWI YE NAKURAMI LI INTERPRETES NAPI ANI YE LEY ORGANICA YE PODER JUDICIAL DEL ESTADO.

TRANSITORIO

PRIMERO.- YE ECHI NISA YE REFORMA CONSTITUCIONAL NAPI ANI YE INICIATIVA, LI YE NAPI MAÁ ANIRUÁMI ECHI OSIRUAMI,NEJÁBO BILÉ COPIA ECHI OSILI NOCHÁLI ECHI AYUNTAMIENTOS YE USANSI KICHÁO MUNICIPIOS YE ENTIDAD, NAPIREGA MAÁ NEWARÁMI LI NEJARÁMI ECHI VOTOS TARUÁMI, LI MOÁBO ECHI COMPUTADORA,LI ECHI A KALÁ NISA NEWÁBO YE REFORMA NAPI NEJALI.

SEGUNDO.- YE JIPE NEWARUÁMI DECRETO BAKIMEÁ YE PUBLICACIÓN YE PERIODICO OFICIAL DEL ESTADO.

ECONOMICO.- KALÁ NISA, NEJÁBO ECHI AMINA YE SECRETARIA NAPÍREGA
NEWÁMA YE OSIMÉA YE DECRETO ECHI CHU REGA NISA RÉ ALI
PUBLICARIMA. ECHI NERA YE OFICILIA YE H. CONGRESO YE
ESTADO, OSAMAKÓY KICHÁO ENARACHI YE MECHA ENERO YE BAMIBALI
OKUA MILI OSAMAKÓY OKUA.

ATENTAMENTE

POR FRUPO PARLAMENTARIO DEL PARTIDO ACCION NACIONAL.

DIP. ROCIO GUADALUPE SARMIENTO RUFINO

DIP. MARIO HUMBERTO VAZQUEZ ROBLES DIP. SAUL MIRELES CORRAL

DIP. GEORGINA ALEJANDRA BIUJANDA RIOS DIP. SIMAEL PREZ PAVIA

DIP. MARISELA TERRAZAS MUÑOZ DIP. JOSE ALFREDO CHAVEZ M.

DIP. CARLOS ALFREDO OLSON SAN V. DIP. CARLA YAMILETH RIVAS MTZ

DIP. ROBERTO MARCELINO CARREÓN H. DIP. LUIS ALBERTO AGUILAR L.

DIP. DIANA IVETTE PEREDA GTZ DIP. GABRIEL ANGEL GARCIA CANTU

DIUP. ROISA ISELA MARTINEZ DIAZ DIP. YESENIA GUADALUPE REYES C.